

Sygn. akt VI Cz 459/16

POSTANOWIENIE

Dnia. 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie VI Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Hanna Morejska – spr.

Sędziowie: SSO. Janina Ignasiak

SSO Jolanta Janas

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 kwietnia 2016 .r.

przy udziale - Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. S. J.

sprawy z wniosku (...) Sp. z o. o. w W.

z udziałem Wojewódzkiego Szpitala (...) im. (...) w C.

skarga dłużnika na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. S. J. w sprawie o sygn. akt Km (...)

na skutek zażalenia uczestnika Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. S. J.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 3 lutego 2016r.

sygn. akt XV Co 6701/15

postanawia: 1. Zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób że nadać mu treść ; uchylić ustalony przez Komornika podatek VAT w kwocie 105,15 złotych (sto pięć złotych i piętnaście groszy)

2 oddalić zażalenie komornika w pozostałej części.

3 . oddalić wniosek dłużnika o zasądzenie kosztów postępowania od komornika

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 3 lutego 2016 Sąd Rejonowy w Częstochowie postanowił zmienić postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. S. J. z dnia 11 grudnia 2015 roku w sprawie o sygn. akt Km (...) ten sposób, że:

1 . uchylić ustalony przez Komornika podatek VAT w kwocie 457,19 zł.

2. zasądzić od wierzyciela (...) Sp. z o. o. w W. na rzecz dłużnika Wojewódzkiego Szpitala (...) Panny w C. kwotę 320 ,00 zł. tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanych wniesieniem skargi;

3 . umorzyć postępowanie skargowe w pozostałym zakresie .

Sąd Rejonowy ustalił i zważył co następuje;

Komornik w dniu 11 grudnia 2015 roku wydał postanowienie o ustaleniu ostatecznych kosztów postępowania egzekucyjnego wobec jego zakończenia. Dłużnik wniósł skargę na postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie

Rejonowym w B. S. J. w zakresie ustalenia kosztów postępowania egzekucyjnego w części dotyczącej kwoty 105,15 złotych zł, stanowiącej podatek VAT naliczony w wysokości 23 % od opłaty egzekucyjnej w kwocie 457,19 zł. Opłaty egzekucyjne zostały określone w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. Ustawa ta reguluje w sposób precyzyjny zarówno maksymalną, jak i minimalną wysokość opłaty egzekucyjnej, jaką może pobrać komornik. W obowiązującym porządku prawnym nie istnieje żądana podstawa do tego, aby komornik był uprawniony doliczać podatek VAT do opłat egzekucyjnych. Należy zwrócić uwagę, że w sytuacji, kiedy ustawodawca chce, aby do opłaty należnej podatnikowi podatku od towarów i usług (VAT) doliczany był ten podatek, to wskazuje to w sposób wyraźny (zob. m.in. § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, art. 89 ust 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Aktualne brzmienie art. 49 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji takich regulacji jednak nie zawiera. Do czasu więc ewentualnej nowelizacji w/w ustawy w tym zakresie, należy przyjąć, iż kwota otrzymanego przez komornika wynagrodzenia za świadczone usługi zawiera już podatek VAT. Zgodzić się należy ze skarżącym iż odmienna interpretacja, w szczególności zezwalająca na obciążenie stron postępowania egzekucyjnego dodatkowo koniecznym do zapłaty przez komornika podatkiem VAT, zwiększałaby wysokość opłat egzekucyjnych, co naruszałoby przepisy regulujące wysokość i zasady pobierania opłat egzekucyjnych, które stanowią materię ustawową. Stąd doliczenie przez Komornika podatku VAT do opłaty egzekucyjnej podlegało uchyleniu przez Sąd rozpoznający skargę na tę czynność.

Zażalenie na postanowienie złożył komornik wnosząc o jego uchylenie. W uzasadnieniu zażalenia podnosił że Sąd zmienił postanowienie nie tylko w części dotyczącej podatku VAT ale odnośnie całej opłaty egzekucyjnej, nadto brak jest podstawa aby przyjąć że podatek VAT mieścił się w pobieranej opłacie Nadto zwracał uwagę że . w ustawie z dnia 10 lipca 2015 o zmianie ustawy kc, ustawy kpc oraz innych ustawa (Dz. U. 2015.1311), która w tym zakresie jeszcze nie weszła w życie dodano jednak art., 767 (1) par.1 o treści „ Skarga nie przysługuje na zarządzenie komornika o wezwaniu do usunięcia braków pisma, na zawiadomienie o terminie czynności oraz na uiszczenie przez komornika podatku od towarów i usług.”,

Sąd Okręgowy stwierdza że zażalenie jest zasadna jedynie częściowo to jest odnośnie opłaty egzekucyjnej w kwocie 457.19 złotych gdyż jej wysokość nie była kwestionowana przez stronę natomiast nie jest zasadne odnośnie doliczenia podatku VAT i obciążenia nim dłużnika z przyczyn następujących.

W swojej praktyce orzeczniczej sądy powszechne wielokrotnie wypowiadają się w kwestii podatkowych, jeżeli stanowią one element rozstrzyganych przez nich spraw. Jest tak np. w przypadku ustalania wynagrodzenia biegłych, kuratorów, adwokatów i radców prawnych zastępujących strony z urzędu syndyków czy kuratorów. Dotyczy to sądów wszystkich instancji. Jeżeli chodzi o kwestię rozstrzygnięcia merytorycznego odnośnie doliczania do opłat egzekucyjnej podatku VAT i następnie obciążania nim strony, to stanowisko Sądu Rejonowego należy uznać za trafne. Przesądza o nim aktualna treść art. 49 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, która pozwala uznać opłatę egzekucyjną za świadczenie brutto, tzn. zawierające już naliczony podatek VAT, ze względu na brak jednoznacznego stwierdzenia przewidującego doliczanie kwoty podatku do ustalonej opłaty. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie zajmował się kwestią oceny charakteru opłaty egzekucyjnej uznając jednoznacznie że opłata egzekucyjna, jest świadczeniem publicznoprawnym i jako taka jest zaliczana do danin publicznych – (np. wyrok TK z 30 kwietnia 2012 r., sygn. SK 4/10, i wyrok z 26 lutego 2013 roku w sprawie SK12/11) W tym ostatnim wyroku Trybunał Konstytucyjny przypomniał że art. 64 Konstytucji stanowi adekwatny wzorzec do oceny przepisów z dziedziny prawa daninowego. Nałożenie opartego na art. 84 Konstytucji obowiązku świadczeń publicznych oznacza ingerencję w prawo dysponowania środkami pieniężnymi należącymi do majątku osoby obciążonej tym obowiązkiem, w szczególnych wypadkach prowadzącą nawet do umniejszenia substancji tego majątku. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że przepisy regulujące problematykę danin publicznych muszą być zgodne z całokształtem obowiązujących norm i zasad konstytucyjnych oraz nie mogą prowadzić do naruszenia wartości objętych ochroną konstytucyjną, w tym własności i innych praw majątkowych (zob. wyroki TK z: 11 grudnia 2001 r., sygn. SK 16/00, OTK ZU nr 8/2001, poz. 257; 7 czerwca 1999 r., sygn. K 18/98, OTK ZU nr 5/1999, poz. 95; 5 stycznia 1999 r., sygn. K 27/98, OTK ZU nr 1/1999, poz. 1; 25 listopada 1997 r., sygn. K 26/97, OTK ZU

nr 5-6/1997, poz. 64). . Należy pamiętać że w powołany orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny uznał jednoznacznie że Komornik sądowy jest monokratycznym, państwowym organem egzekucyjnym, który na zasadzie wyłączności wykonuje czynności egzekucyjne w sprawach cywilnych. Został ustawowo wyposażony w kompetencje władcze, z możliwością wykorzystania pozostających w monopolu państwa środków przymusu (zob. wyrok TK o sygn. SK 4/10). Jest powoływany przez Ministra Sprawiedliwości (art. 11 ust. 1 ustawy o komornikach); symbolicznym wyrazem publicznoprawnego statusu komornika jest prawo do używania pieczęci urzędowej z godłem państwa (art. 4 ustawy o komornikach). Komornik jest organizacyjnie i funkcjonalnie powiązany z organami sądowymi - działa przy sądzie rejonowym oraz podlega nadzorowi prezesa tego sądu (art. 3 ustawy o komornikach). Ponadto jest funkcjonariuszem publicznym, któremu ustawa powierza realizację określonych zadań państwa, m.in. w zakresie wykonywania orzeczeń sądowych. Forma i sposób realizacji tych zadań uregulowane są w normach o charakterze publicznoprawnym. Wobec tego komornik działa jako organ pozostający wobec stron postępowania egzekucyjnego w stosunku nadrzędności, a nie równorzędności. Tym samym nie wchodzi z uczestnikami tego postępowania w stosunki zobowiązaniowe (cywilnoprawne), a stosunek zachodzący w postępowaniu egzekucyjnym pomiędzy wierzycielem, na którego wniosek wszczęto to postępowanie, a komornikiem, który je prowadzi jako organ egzekucyjny, jest stosunkiem o charakterze publicznoprawnym . Stanowisko takie zajął także SN w uchwale z 22 października 2002 r., sygn. akt III CZP 65/02, . Charakter prawny opłaty egzekucyjnej był przedmiotem pogłębionej analizy w wyroku Trybunału o sygn. SK 4/10. Najważniejsze ustalenia w nim obejmują stwierdzenie, że opłata egzekucyjna jest świadczeniem publicznoprawnym, uiszczanym przymusowo z tytułu prowadzonej w konkretnej sprawie egzekucji. Komornik nie może odstąpić od jej pobrania ani też umówić się co do jej wysokości w konkretnej sprawie. Jako świadczenie publicznoprawne, opłata egzekucyjna jest zaliczana do danin publicznych. W doktrynie prawa finansowego wskazuje się, że opłata publiczna jest odpłatnym świadczeniem pieniężnym ponoszonym przymusowo, jest związana ze świadczeniem wzajemnym ze strony podmiotu publicznego. Co do zasady opłatę egzekucyjną uiszcza dłużnik, ponieważ egzekucja komornicza jest spowodowana odmową wykonania ciążących na nim obowiązków. Opłata egzekucyjna stanowi obciążenie finansowe dla dłużnika, w zależności od woli ustawodawcy w wysokości stałej lub stosunkowej do wartości egzekwowanego świadczenia. Z jednej strony jest ona swoistym wynagrodzeniem za prowadzenie egzekucji, z drugiej natomiast pełni funkcję prewencyjną, aby dłużnik miał świadomość, że brak dobrowolnego wykonania tytułu egzekucyjnego wiąże się dodatkowo, poza przymusowym spełnieniem orzeczonego świadczenia, z kosztami postępowania egzekucyjnego.

Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny w wyroku o sygn. SK 4/10 podkreślił, że opłata egzekucyjna nie może być traktowana jako cena za czynności komornika. Problem porównywania opłat publicznoprawnych do cen za usługi jest zagadnieniem kontrowersyjnym w nauce prawa. Wysokość opłat publicznoprawnych jest kalkulowana w różnorodny sposób w zależności od rodzaju opłaty. Kryterium ustalania wysokości opłaty publicznoprawnej nie jest co do zasady wartość konkretnych czynności czy świadczeń, które podlegają opłacie. W pewnych okolicznościach opłaty mogą być niższe niż wartość uzyskanego świadczenia. Możliwa jest również sytuacja odwrotna, gdy opłata przewyższa koszt świadczeń. Dlatego można stwierdzić, że opłata egzekucyjna ma charakter mieszany. Z jednej strony ma wszelkie cechy opłat publicznych, z drugiej jednak ustawodawca zdecydował o powiązaniu jej wysokości z okolicznościami konkretnej sprawy, w której zostaje ustalona przez komornika. W tym kontekście w wyroku o sygn. SK 44/09 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że normatywne uregulowanie wysokości opłat opiera się na założeniach szacunkowych. Ustawa o komornikach nie zakłada, że każde postępowanie egzekucyjne musi przynosić komornikowi zysk. Nie gwarantuje nawet zbilansowania się wpływów i wydatków w każdym jednostkowym wypadku (zob. wyrok TK z 3 grudnia 2003 r., sygn. K 5/02, OTK ZU nr 9/A/2003, poz. 98). Jak stwierdził Trybunał w wyroku z 14 maja 2009 r. o sygn. K 21/08. (OTK ZU nr 5/A/2009, poz. 67), pogląd, że opłaty egzekucyjne ustalone są w sposób niezwiązany z rzeczywistymi kosztami konkretnego postępowania egzekucyjnego i mają charakter daniny publicznoprawnej, zachowuje aktualność, mimo postulatów jak najściślejzego powiązania wysokości należnej komornikowi opłaty .

Z mocy art. 84 Konstytucji każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie. Zatem obowiązek uiszczania wyższych danin publicznych w tym opłat egzekucyjnych nie może wynikać z aktów prawnych niższego rzędu czy też interpretacji organów podatkowych . Dlatego niedopuszczalne jest ustalanie i pobieranie od stron opłat egzekucyjnych powiększonych o jakiejkolwiek dodatkowe kwoty jeżeli powyższe nie wynika wprost z przepisu ustawy . Zatem dopóki obowiązek doliczania do opłat egzekucyjnych podatku VAT nie

został wprost określony w ustawie regulującej wysokość tych opłat brak jest podstaw prawnych o do obciążania stron postępowania egzekucyjnego opłatami egzekucyjnymi powiększonymi o podatek VAT.

Mając na względzie wskazane argumenty Sąd odwoławczy na podstawie art. 385 w zw. z art. 386par.1 zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.